

حرکت لاک پشتی سرمایه گذاران خارجی در ویتنام

در ویتنام همه سرمایه گذاران خارجی به شکیبانی نیاز دارند، آنهم زیاد و بی پایان.

به خیابانهای هر یک از شهرهای ویتنام که نگاه کنیم، رودخانه‌ای از دوچرخه‌ها و موتورسیکلت‌ها را در حال حرکت خواهیم دید، مگر آنکه ما «موری گیلبرت» باشیم. موری گیلبرت در رویاهایش روزی را می‌بیند که اتوموبیل‌های فورد آمریکائی در خیابانهای ویتنام جولان می‌دهند و جلوه فروشی می‌کنند.

سه سال پس از برنامه‌ریزی مدیران فورد، هنوز کار احداث کارخانه ۱۰۲ میلیون دلاری تولید اتوموبیل فورد در برنجزارهای بیرون از هانوی، پایتخت ویتنام، ادامه دارد. قرار است که از اکتبر سال ۱۹۹۷ خط مونتاژ این کارخانه سالانه ۱۴۰۰۰ اتوموبیل سواری و کامیون سبک تولید کند. اما فراموش نکنیم که درآمد سرانه ویتنام در سال بیش از ۲۵۰ دلار نیست و دولت مارکسیستی آن در سقلمه زدن به سرمایه گذاران غربی استاد است.

با این همه گیلبرت همچنان به آینده و رویاهای طلانی خود چشم دوخته است. او می‌گوید «شکی نیست که مردم شهرنشین نگران منزلت اجتماعی خویش هستند و نسل جوان این کشور روزی از روی زمین دوچرخه‌ها و موتورسیکلت‌ها برمی‌خیزد و پشت فرمان اتوموبیل‌های شیک خواهد نشست و من آن روز در ویتنام خواهم بود و کمی از این بازار را به خودم اختصاص خواهم داد».

یک غربی خوشبین در ویتنام؟

دو سال پیش از این قبیل خوشبین‌های غربی در ویتنام فراوان بودند، زیرا شرکت‌های غربی به پیروی از دولت ایالات متحده آمریکا به ویتنام روی آورده بودند؛ دیگر این کشور در فهرست کشورهای مورد تحریم قرار نداشت. اما اکنون که دوران خوش‌بینی‌های افراطی سپری شده، حقایق حضور در کشوری چون ویتنام چهرت سرمایه گذاران غربی را پاره کرده است. سرمایه گذاران با فساد تمام ناشدنی کارمندان ویتنامی دست به گریبان هستند. دیوان سالاری و مالیات‌های سنگین گلولی آنان را می‌فروشد.^(۱)

خارجیان از سال ۱۹۸۸ به این سو، قول ۲۰ میلیارد دلار سرمایه گذاری در ویتنام را داده‌اند اما تا این لحظه بیش از ۵ میلیارد دلار در ویتنام به کار نینداخته‌اند.

داستان‌هایی از شکست‌های غریبان ورد زبان‌هاست. از جمله داستان یک شرکت استرالیائی استخراج معدن سُن و ماسه که اخیراً طومار اقدامات سه ساله خود را بست و از خیر سرمایه گذاری ۵ میلیون دلاری خود گذشت. بنابراین چه کسی می‌تواند در چنین بازاری که به قول

هنگ‌کنگی‌ها خردکننده‌ترین بازار برای خارجیان است، خوشبین بماند؟ با این وجود در ویتنام سرمایه گذارانی هستند که معتقدند ویتنام ارزش به خطر انداختن سرمایه را دارد.

این سرمایه گذاران صاحبان شرکت‌های تولیدکننده کالاهای مصرفی چند ملیتی هستند: «تویوتا»، «فورد»، «کوکاکولا»، و «پروکتل و گمبل» شرکت‌هایی هستند که روی بازار مصرفی ۷۵ میلیون نفری ویتنام شرط بسته‌اند. این بازار چند حسن دارد که عبارت است از ارزانی دستمزد، منضبط بودن نیروی کار و آموزش پذیر بودن آنها.

همه شرکت‌های فوق‌الذکر لاک‌پشت‌وار در بازار ویتنام پیش می‌روند. در بررسی‌های اخیر که سرمایه گذاران خارجی با کمک اتاق بازرگانی آمریکا در هانوی انجام دادند معلوم شد ۷۶ درصد سرمایه گذاران خارجی نسبت به آینده طرح‌های خود خوشبین هستند. البته همه خوشبین‌ها به زودتر از ۵ سال آینده برای به ثمر رسیدن طرح‌های خود امید نیسته‌اند.

تایوان، بزرگترین سرمایه گذار در ویتنام که قرار بود تا ۳/۳ میلیارد دلار سرمایه به جریان اندازد، تصمیم گرفته است فقط ۲۰ میلیون دلار سرمایه را وارد بازی کند.

گیلبرت مدیر شرکت فورد در ویتنام می‌گوید: «اگر قرار است دو-این بازار ببرید، باید زودتر از دیگران وارد بازار بشوید؛ البته فعلاً باید حداقل سرمایه را دوگن کرد تا هنگامی که موج رونق فرا برسد و بتوانیم موج سواری کنیم».

آن گروه از سرمایه گذاران غربی که پشت کار دارند کور سوی امید را در انتهای این دهلیز وحشت می‌بینند. پیتل ریدر Peter Ryder، کارشناس اسلاک در وال استریت آمریکا با رئیس سابق مجلس ملی ویتنام [جنوبی] شریک شده است. لی گوانگ دانو، رئیس سابق مجلس ملی در ضمن پدرخوانده بچه‌های ریدر هم به حساب می‌آید. شریک دوم ریدر مجموعه‌ای از گروه‌های سوسیالیست وطن پرست هستند که تحت عنوان «جبهه سرزمین پدر، ویتنام» با هم اتحاد دارند. ریدر و رفقای سرمایه دار او در هنگ‌کنگ عاقبت پس از سه سال کار سخت توانستند احداث یک ساختمان اداری هشت طبقه به ارزش ۲۷ میلیون دلار را در کنار ساختمان اپرا (بازمانده از دوران استعمار فرانسه) آغاز کنند.

ریدر می‌گوید: «باید کمی خود آزار بود، اما هنگامی که دوران موفقیت می‌رسد آنوقت واقعاً پول

پارو خواهیم کرد».

پشتکار و سماجت برای عده‌ای از کارآفرینان آمریکائی شمر داده است. یوجین ماتیو، بانکدار سرمایه گذار تحصیل کرده هاروارد به سال ۱۹۸۹ وارد ویتنام شد و پنج سال را به مطالعه محیط و پیدا کردن روزنه‌ای برای سرمایه گذاری گذراند. اما بالاخره قرارداد ۲۴ میلیون دلاری عمل‌آوری شیرخشک را با دولت ویتنام منعقد کرد. این قرارداد شامل اجازه واردات شیر تازه از آمریکا نیز می‌شود. مانی گیو لین که ماه گذشته تا مقام عضویت در کمیته مرکزی حزب کمونیست در ویتنام ارتقا یافته است، مدیر شرکت عمل‌آوری شیر خشک آقای یوجین ماتیو است.

آنتونی سالزمن، حقوق‌دان نیویورکی به سال ۱۹۹۲ به هانوی آمد و دلال شرکت ماشین‌آلات کاتریلار در ویتنام شد. او در رقابت با شرکت‌های ژاپنی و روسی موفق شد و توانست تعدادی بولدزور و کامیون به صنایع دولتی سیمان و معدن ویتنام بفروشد. سالزمن درباره علت موفقیت خود این مثل انگلیسی را می‌زند: «سگی که بیشترین سماجت را می‌کند استخوان گشیش می‌آید».

حقوق‌دانی خارجی شاغل در هانوی می‌گوید: «مرور زمان هم موجب بهبود وضع کسب و کار خارجیان در ویتنام نشده است، آنها مدام در معرض اذیت‌های خسته‌کننده هستند».

هر چقدر خارجیان به سرمایه گذاری در ویتنام علاقه نشان دهند، دیوان سالاران ویتنامی در رشوه‌خواری حریص‌تر می‌شوند. یک مقام بازرگانی آمریکا می‌گوید: «مقام‌های بلند پایه صاحب نفوذ ویتنامی تنها یک دست برای دریافت رشوه ندارند، بلکه چون اختاپوس دستهای متعددی دارند».

اخیراً دولت در یک ژست ضدغربی آگهی‌های تجاری کالاهای غربی را در خیابانها پاره کرد. کمی بعد کنگره حزب کمونیست قول داد که برگ جدیدی در تاریخ ویتنام بگشاید. کنگره تصویب کرد که عوارض گمرکی برای تولید کالاهای خارجی کاهش یابد و طرح‌های خارجیان سریع‌تر تصویب شود.

ماخذ: نیوزویک ۵ اوت ۹۶

برگردان از سرویس ترجمه «گزارش»

۱- گرچه برای حفظ امانت در ترجمه موضوع رشوه‌خواری ویتنامی‌ها را عیناً ترجمه کرده‌ایم اما این حق را به خود می‌دهیم چنین ادعاهایی را باور نکنیم و آن را به حساب کینه آمریکائیان از شکستشان در جنگ ویتنام بگذاریم.